Hayal Kırıklığı

Abdulhalim Durma

Hayal Kırıklığı

Öğretmenlik mesleğinden emekli olmuş yaşlı dostumuz ile ilçenin tek seçkin lokantasının bir köşesinde yediğimiz lezzetli yemeklerin ardından bir süre havadan sudan konuştuk. Fakat söz bir ara hayal kırıklıklarından açılınca, onun konuşmayı tekeline alması kaçınılmaz oldu. Gençlik dönemlerinin hataları ile yüzleşmekte hiçbirimiz onun yanına bile yaklaşamazdık. Ve o sohbette bir akraba ziyaretinin bizi nerelere getireceğini, esasen, hayal bile edemezdik. Yakın zamanlarda hal ve hatırını sormak için hala hayatta olan yaşlı yeğenini ziyarete gitmiş, bir süre oturup eskilerden söz ederek birlikte ortak hatıraları yad etmişlerdi.

“Aklıma takılmış olan bir konu vardı. Rahmetli dayımı, sanki yüzünde bir maske varmış gibi, hep ifadesiz bir çehre ile hatırlardım. Onun hayat boyu hiç güldüğünü anımsamıyorum. Yaşlı kadından aile fotoğraflarını getirmesini istedim. Bir kutu çıkardı ve kapağı açılınca geçmişin tekrar canlanmasına sebep olan adeta bir büyünün etkisine kapıldık. Fotoğraflar düzenli değildi, bununla birlikte hemen hemen sondan başa doğru gidiyordu. İlk baktıklarımız, ailenin yakın zamanlarda çekilmiş fotoğraflarıydı. Düğün, nişan gibi bazı özel günlerde çekilen fotoğrafların aynısı bende de vardı. Artık sonu gelmeyen hikayeler, yeğenimle birlikte o günleri tekrar yaşarcasına art arda sıralanmaktaydı. Bazen bir fotoğraf uyandırdığı nostalji ile önce bizi kahkahalara boğmakta, ardından üzerimize bir hüzün çökmekteydi. Fakat, beni asıl ilgilendiren, babasının fotoğraflarıydı. Donuk biri olarak düşündüğüm annemin kardeşi, ömrü boyunca bir ‘baba yarısı’ gibi hareket etmişti. Onu evde kullanmış olduğumuz, elli yıllık sofra ve masa ile bilirdik. İlkokulu tamamlamamıştı ve daha çocuk yaşta bir marangozun yanında çalışmış ve bu eşyaları ablası için yapmıştı. Öğrenci yurtlarında kalmanın bile hiç güvenli olmadığı ‘terör günleri’nde benim için şehirden uzaktaki arsasına inşaat ustası olarak gecekondu tarzında bir ev kondurmuştu. Deniz manzaralı bu elektriği olmayan evde hayatımın üç mutlu yılı geçmişti. Yazları, sabah kahvaltısından

önce denize girer, suyun sığ yerlerinde bulunan oldukça iri midyelerden toplar, onları temizledikten sonra teneke üzerinde ateşte pişirirdim.

“Dayımın evliliği, askerlik görevinden sonra ablasının evinde ne zamana kadar kalacağı belli değil iken, aşağı mahalleden kendisine kaçan yengemle gerçekleşti. O yokluk günlerinde bu durum babamın canını sıksa da, kısa süre sonra gelin ve damat büyük şehirdeki perişan vaziyette hayatla adeta boğuşan anne ve babasının yanına gittiler. Dedem, dayım, anneannem ve yengem, kısacası genişleyen ailede herkes çalışıyordu. Sıkıntılı yıllar yaşadılar. Dedemin hurda işine nasıl başladığını bilmiyorum, fakat ev sahibi olmasını bu mesleği sağladı. Muhtemelen efsanevi topraklarında evrensel adaletin olmadığını görerek dünyanın dört bir yanına göç etmiş olan Romanlarla arası iyi idi. Onların topladıkları hurdaları etrafını çevirmiş oldukları bir alanda yığar, vakti gelince işlenmek üzere fabrikalara gönderirdi.

-Mıstafendi, ver bi ciara.

“Dedem tereddütsüz sigarayı uzatır, yakması için de kendi sigarasını verirdi. Çok defa yeni sigarasını bitmekte olan eskisiyle yakardı. Bazan kendisini yaptığı işe öylesine kaptırırdı ki, ağzında yanan sigaranın bitmekte olduğunu fark etmez, birden can havliyle irkilir, dudağını yakan mereti telaşla ağzından atardı. Dışarıdan bakıldığında bir şeye benzetilmese de, mesleğin uzmanlık gerektiren kendine mahsus incelikleri vardı. Şişeler ayrı bir yere, kırık camlar renkli ve renksiz olarak ayrı ayrı yerlere konurdu. Demir, bakır, döküm gibi madeni parçalar, farklı yerlerde sınıflandırılır, arada bir gelen ve ikinci el olarak satılabilecek olan eskiler de daha korunaklı bir yerde muhafaza edilirdi. Dedem evde yemeği beğenmediği zaman dışarıda yerdi. Açıkçası, anneanneme ve çocukluğunda anneme yaşatmış olduğu zorluklardan dolayı ikisi de dedemden hoşlanmazlardı. O başıboş adamın yaşamında, zıtlıkları görmek mümkündü. Tozun toprağın içindeki iş yerinde, çöplüklerden toplanmış olan kırık camlar, paslı demir ve tenekelerle

hurdaların düzenli şekilde istiflenerek fabrikalara hazır hale getirilmesi, dikkatli olmayı gerektiren yorucu bir işti. Fakat tatil günü gelince, ütülü takım elbisesi, fötr şapkası ve pırıl pırıl boyalı ayakkabıları ile dedem birden değişir, tanınmaz hale gelirdi. Ve ardından gelsin içki alemleri . . . Doğrusunu söylemek gerekirse, hurdacılık işiyle ailenin geleceğini garanti altına almıştı. Oğlunun altına da bir taksi çekerek şoförlükle geçimini sağlamasının yolunu açtı. Fakat dayım, büyük şehir trafiğinde sağlam sinirler isteyen bu işi yapmadı. Savaş döneminden kalma müzelik bir kamyonetle hurdacılar kralının varisi olarak babasının mesleğini sürdürmeyi seçti.

“Aksi bir görünüşü vardı. Her an parlamaya hazırdı. Ve beni hep bir belirsizlik içine hapseden tarafı da burasıydı. Dedem gibi, arada bir hayattan zevk alma çabası yoktu. Tamam, kabul ediyorum. Çoluk çocuğu, akrabayı taallukatı alıp o eski kamyonetle pikniğe götürdüğü zamanlar olurdu, fakat insanlarla kaynaşmazdı. Her zaman karşısındakini adeta önemli şeylerden söz ediliyormuşçasına dikkatle dinler ve en basit bir konuyu dahi, sanki ilk defa duyuyormuş gibi yüzünde şaşkınlıkla karışık bir hayret ifadesi ile karşılardı. Hayatın seyircisiydi. Ve yalnızdı. Bu onun tarzıydı. Basit görünüyordu. O basitlikte, kendisini ifade edecek hiçbir çeşni, tat, renk yoktu. Çehresine akseden saflık, ruhunun aynasıydı. Kötülükle tanışmamıştı. Açıkçası, sarsılmaz bir doğruluk anlayışı, saptırılamaz bir ahlaki duyarlığı vardı. Şanslıydı ki, kendi gelen hayat arkadaşı becerikliydi, aileyi çekip çevirdi. Beş çocuk büyüttü, biri hariç hepsini evlendirdi, torunlarının mürüvvetini gördü. Zaman aktı ve bu geniş ailede önce dede, sonra nine gitti. Uzun bir ömrün sonlarına doğru yenge vücut ağrılarıyla yataklara düştü. Ölürken aklı başındaydı.

“Hayat arkadaşını kaybettikten sonra, ziyaretine gittiğimizde dayımın bizi tanımadığını gördük. İfadesiz çehresiyle durgunlaşan bir çocuk gibiydi. Mazisi hafızasından silinmişti ve gelen gidenin kimler olduğunu hatırlamıyordu.

Yaşlı dostumuz, burada kısa bir ara verdi. Düşünceli görünüyordu. Sanki, içinde kaybolduğu bir muhasebenin kafa karışıklığını yaşıyordu.

"Neyi arıyordum ki! . . Dedi hayal kırıklığı ile . . . Bir mezbelede bir pırlanta mı . . Sadece hayatiyetini korumuş olan derinliksiz, sığ ve bulanık sularda yaşayan bir aile reisi . . Sanmıyorum. Yalnızca bir fotoğraf karesi . . Birinin; o meçhul kişinin yüzündeki bana yanıldığımı gösterecek olan belli belirsiz bir tebessümü . . .

Kutunun içindeki fotoğraflar bitmek üzereydi ve değişen bir şey yoktu. Hayatın sert ve acımasızlığına, tepkisiz bir ifade . . Kameraya kendisini 'miş gibi' gösterme çabası, sahip olmadığı bir kişiliği yansıtan yapmacık bir rol ifadesi dahi yoktu. Hepsi de onu olduğu gibi aksettiren soğuk, anlamsız görünüşlerdi. Fotoğraflardaki donuk yüzlü adamla bakışıyorlardı. Sırrını açığa vurmayan, kendisini hiç bir şekilde ele vermeyen bu adam, ne kadar basit bir hayat sürmüşse, sanki o kadar da derin bir muamma barındırıyordu.

"Yaşlı yeğenim için o gün, mazinin büyük ölçüde tekrar yaşandığı bir gün oldu. Benim içinse, sabit bir fikrin doğrulanmasından öteye geçmeyen tatsız, hayal kırıklığını yaşatan bir ziyaretten başka bir şey değildi. Son birkaç fotoğrafa "artık bakılmasa da olur" diyeceğim yorgun bir ruh haliyle, bütün beklentim yok olmuştu. Bir süredir elimde tuttuğum, fakat konuşmaktan dolayı inceleyemediğim fotoğrafı vazgeçerek tekrar yerine koymak üzereyken, nasılsa gözüm takıldı. Bir asker fotoğrafı idi. Yüzünde mutlu bir gülümseyiş olan, genç bir adam bana bakıyordu. İnanılmaz ! . . Tam bir şaşkınlık içindeydim. Didik didik ettiğim bütün bir ömür içinde arayıp da bulamadığım sır, karşımda duruyordu. Fakat, içimdeki o lanet olasıca şeytan fısıldadı. "Peki! . . Ne oldu da bu mutlu yüze bundan sonra bir gülümseme yasaklandı? . ." Hayır! . . Bunu düşünmek istemiyorum. Benim için dayanılmaz bir acı olur bu! . .

Şeytan geçti. Uzunca bir süre, söylenecek hiç bir söz kalmamış gibi ortalık sessizliğe büründü. Tv kumandasıyla kanallar arasında dalgın dalgın gezinen yaşlı dostum, konuyu değiştirerek kendi oluşturduğu havanın kasvetini dağıtmak istercesine, sonunda bir 'Uzman Görüşü'nde karar kıldı. Program eğitim üzerineydi ve bitmek bilmeyen o geleceğin karamsar tablolarından bir benzeri resmedilmekteydi. Kadın konuşmacı, siyasetçilerin ve bürokratların liyakatsizliğinden dolayı, bürokrasinin kendi eleman ihtiyacını karşılayan mülkiye mektebi dışında eğitim sisteminin tamamen çökmüş olduğundan, söz ediyordu.

Bu bana eski bir hikayeyi anımsattı, dedi yaşlı dostum. Masanın etrafındaki diğerleri ilgiyle ona döndü.

Hatırlarsınız, diye devam etti emekli öğretmen. "Küçük bir grubumuz vardı ve birlikte fırsat buldukça özellikle hafta sonları gezilere çıkardık. Bu birkaç günlük kısa seyahatlerimizde, genellikle gittiğimiz yerlerdeki öğretmen evlerinde kalırdık. İlk örnekleri ortaya çıktıktan sonra, buraları zamanla yaygınlaşarak öğretmenler arasında tercih edilir mekanlara dönüştü. Fakat bazan aksaklıkların da yaşandığına şahit oluyorduk. Geceyi geçirmek için yer bulamadığımız zamanlar oldu. Öğretmen olmayan kişilerden dolayı öğretmenlere yerin kalmadığını görüyorduk. Hele bir defasında, hiç unutmam, bizi yer yokluğundan dolayı almayan görevlinin, kendisiyle anlamsız bir tartışmaya giren arkadaşımıza, "öğretmenlerin evlerine sahip çıkmamalarından" söz etmesi, hakikati yüzümüze çarpan bir şamar oldu. Ülkenin en geniş kesimine sahip meslek sınıfı, liyakatsiz temsilcileriyle istismara açık bir zümre oluşturuyordu. Bu durum, bugün değişti mi, bilmiyorum. Fakat daha vahim olanı ise, sandıktı.

-Sandık mı! . . Ne sandığı? . .

"Büyük savaştan önce, yasayla ilkokul öğretmenleri için kurulan yapı sandığı. Sandığın gelirlerini binlerce üyenin maaşlarından kesilen ödemeler oluşturuyordu. Ne var ki,

reformist bir döneme kapı açan seçimlerden sonra iktidarın değişmesiyle ülkede radikal uygulamalar hayata geçirildi. Bunlara ayak uyduran sandık da binlerce hissedarı olan bir bankaya dönüştü. Ancak, daha önce söylemeliyim ki, televizyondaki kadın konuşmacının sözünü ettiği bürokrasinin kendi yönetici ihtiyacını karşılayan o okuldan mezun iki kişinin kesişen hayat hikayeleri, bana oldukça ilgi çekici geliyor. Size şimdi bu mülkiyelilerden birinin, müstesna bir akademisyenin öyküsünden söz edeceğim. Başarı sözcüğünün şahsında somutlaştığı ender kişiliklerden biri. Belki tarihe geçmiyor, fakat kendisi tarih yazıyor. Tarih demişken, bilirsiniz, ülkenin üzerinde insan yaşayan her yeri tarih zengini. Ve haliyle, doğal olarak insan tecrübesinin atasözlerinde ifadesini bulduğu zengin bir kültür. Sözü uzatmayayım, kahramanımızın güçlü bir aksiyon potansiyeline sahip olduğunu söylemekle başlayabiliriz. Doğup büyüdüğü taşradaki o tarih zengini şehirden ayrıldıktan yıllar sonra, dünyaya açılıp bir daha dönmediği memleketi hakkında 'confession'u çağrıştıran bir kitap kaleme alır. Görünüşte, o historik kentin sadece bir semtini tasvir ederken, esasen anlamlı bir teşbihte bulunur. Bu belki hayatta seçmiş olduğu yol ile ilgili bir savunma veya itiraf gibi görünse de, tıpkı atasözlerini hatırlatırcasına, hareket tarzının ister istemez kaçınılmazlığını haklı çıkarma çabasını yansıtır.

İtiraf ederim ki, masanın etrafında yer alan arkadaşlardan, ben de dahil olmak üzere, hiçbirimizin emekli öğretmenin bu son sözlerinden bir şeyler anladığını sanmıyorum. Buna rağmen, herkes tamamen dikkat kesilmiş görünüyordu. Fakat başarı hikayesinin devamında anlatım, sade ve anlaşılır bir üsluba dönüştü.

"Öğrenci akıllıydı, kararlıydı, çalışkandı ve yürüdüğü yolda hedefine adım adım ilerliyordu. Kronolojisine baktığınızda, onun ne istediğini bilen biri olduğu konusunda şüpheniz kalmaz. Siyasalın Maliyesiyle birlikte fark derslerini vererek Hukuktan da diploma aldı. Askerlik hizmetinin ardından, mezun olduğu okula asistan olarak girdi. Giderek

derinleşen ihtisasını yabancı ülkelerde hukuk alanında yaptı. Ticaret Hukuku, Bankacılık Hukuku, Medeni Hukuk... Kariyerinde ilerliyordu. Actio libera in causa.

Sade ve anlaşılır derken, yanılmışım. Biri atıldı.

-Bu da ne demek oluyor şimdi! ? .

-Bir kişinin, daha sonra suç teşkil edecek bir eylemi gerçekleştireceğini bilerek veya isteyerek kendini o eylemi yapabilecek duruma getirmesi.

-Yani, suça hazırlık gibi bir şey mi! .

Yaşlı dostumuzun yüzünde bir an için hüzün, acıma, sanki hayal kırıklığı gibi, ne bileyim karmaşık, adlandırılamaz bir duygu ifadesi dolaştı.

“Adeta bir tiyatro oyunu . . ustalıkla . . herkesin gözü önünde . . . Bankaya danışman oldu. Nasılsa . . Ekibini oluşturdu. Bu işlerde kuraldır. Yalnız yedirmezler. Akademik hayatında olduğu gibi, zamanın akışıyla yönetim kurulu üyeliğine doğru yükseldi. Ne var ki, banka denetçilerinin göz ardı edemedikleri, ters giden bir şeyler vardı. Kurumun faaliyetleri mevzuata uygun değildi. Risk yönetimi ve güvenlik sorunluydu. Açıkçası, yirmi bin kişinin mağduriyetiyle sonuçlanacak olan bir servet transferi yaşanıyordu. Kaçınılmaz olarak, Asliye Ticaret Mahkemesinde Banka yönetimi aleyhine dava açıldı. Beş yıl sonra, denetçiler mahkemeyi kazandılar. Fakat yüzündeki belirsiz ve sinsi gülümsemesiyle şeytanın avukatı kurnazdı. Dava, derhal üst mahkemeye, kararın hukuka uygunluğunun kontrolü için temyize gitti. Yargıtayın bozma kararlarının, temyiz edilen kararların önemli kısmını oluşturduğunu, göz önünde tutalım. Ne var ki, o sıralarda, ticaret hukuku profesörü, uluslararası bankerler cemiyeti başkan yardımcısı, ülkenin sanayici ve iş adamları cemiyetinin yürütme komitesi üyesi gibi sıfatlara haizdi.

Derin bir nefes aldı. Önündeki soğumuş çaydan bir yudum içti. Herkes sabırsızlıkla hikayenin nasıl devam edeceğini bekliyordu.

"Artık ikinci mülkiyeliden söz etmenin sırası geldi. Şüphesiz, milletin temsilcileri arasında onun gibi sağduyu sahibi olup adaletsizliklere karşı mücadele eden başka vekiller de vardı. Garip bir açıklama olacak ama, onu toplumun haklarını ve aynı zamanda bürokrasinin itibarını hukuk dışılıklara karşı savunan gerçek bir kahraman olarak görmek en doğrusu olacaktır. Gerçek olan şu ki, onun nazarında, sadece halk değil, o insanları koruması gereken bürokrasi de mağdur idi. Meclisteki o efsanevi konuşmasında, yönetici sınıfın bir avuç becerikli iş bilen ve iş bitiren bir çevre tarafından nasıl sinsice ve ustaca işgal edildiğini ve kurumun bu işgale karşı kendini ne kadar az koruduğunu ya da koruyabildiğini haykırmaktaydı. Banka giderek işbitirici, köşe dönücü kesimlerin arpalığı haline dönüşüyordu. Konuşmasında, yaklaşık 30 yıl kadar önce, ülkenin demokrasiye geçiş dönemiyle birlikte oluşan ve oluşturulan rüşvetçi, nüfuz suistimalcisi, vurguncu ve kestirmeci bir ucuz kapitalist sınıftan söz ediyordu. Diğer taraftan, bilirsiniz ki, 150 yıl önce Batılılaşma hareketleriyle teşkil edilen bürokratik sınıfın bünyesinde, hastalıklarını da oluşturduğu anlatılırdı. Meclisteki tarihi konuşması bunu bir bütün olarak aksettiriyordu. Sadece vicdanın sesine kulak asıyordu. Acıdır ki, o nihayette yalnızca yel değirmenlerine karşı savaşan kaybetmeye mahkum inatçı bir roman kahramanıydı. Akıntıya kürek çekiyordu. Çünkü zamanın ruhu, rüzgarın yelkenleri hareketlendirdiği ve sisler içinde gemiyi nereye gittiği görülemeyen bir istikamete yönlendirdiği bir dönemi gösteriyordu.

"Ne var ki, profesörün o puslu havada parlak zekasıyla iyi bir hukukçu ve iyi bir akademisyen olması yetmiyordu. Bunun farkındaydı. Dokunulmazlık zırhı için milletvekili de olmalıydı. Nitekim bedelini ödeyip milletin temsilcisi sıfatıyla meclis sıralarında yerini aldı. Bankası ise, daha sonra şaibelere ve uluslararası sorunlara konu olacak olan bir başka bankaya

devredildi. Profesörün karşısında aktif siyasete bir dönem ara vermiş olan mülkiyeli muhalifi de bulunuyordu. Bu arada, Meclise katılmadan önce kendisini oturumlarda nitelikli dolandırıcı olarak konu eden öykü, süratle değişen gündemler arasında ister istemez unutulmaya terk edildi. Fakat göz önünde bulundurmak gerekir ki, o yıllar, zincirin halkaları gibi ülke tarihinin zengin ve her zamanki hareketli gündemlerine konu olan ve doğal olarak bir sonraki dönemi hazırlayan talihsiz yıllardı.

Yaşlı dostumuzun olayları esprili tarzda anlatması eğlenceli olsa da, bazan ifadesinin inceliklerini yakalayamadığımız anlar olurdu.

"O yıllarda banka batırmanın nitelikli suç olduğu herhalde bilinmiyordu ki, cumhurbaşkanının yeğeninden başbakanın kocasına kadar iktidar partisi mensupları ve yakınları, hangi yolun doğru olduğunu göstermek istercesine, bu nitelikli işlerin kahramanlarıydı. Profesör sözcüğünün jargona ne zaman dahil edildiğini hatırlamıyorum. Bir işin ustası olduğunu anlatmak için, bu kelime de yeri geldiğinde kullanılırdı. Sözün gelişi, bir tamirci ustası için, 'arabanın profesörü', denirdi. Bu saygın kelimenin suç dünyasındaki kişileri de içine alarak anlam zenginliği kazandığı dönemin, aralarında yakınlarımın da yer aldığı binlerce insanın dünyasını yıkan bankacılık konusunda uzmanlaşmış profesör ile başlayıp başlamadığından emin değilim.

Yaşlı hocamız, sonra, sınıfta ders verir gibi bir tavır takınarak sözlerine devam etti.

"Özetleyecek olursak, çok sonraları Cumhurbaşkanının yeğeni, sahibi olduğu bankanın içini boşaltması nedeniyle iki yıl hapis yattı ve ardından kayıplara karıştı. Babası, ölmeden önce oğlunu mirasından mahrum bıraktı. Kocasının banka zaafı nedeniyle, ülkenin siyaset tarihinde ilk defa mecliste bir başbakanın mal varlığı soruşturulması için genelge verildi. Kendisi ise, denize bakan yalısında ömrünün son yıllarını ruh

ve beden sağlığı üzerine kitaplar kaleme almakla tamamladı. Yakın zamanlardaki cenazesi, adet olduğu vechile, üst düzey bürokratlardan devlet başkanına kadar resmi zevat tarafından ebedi aleme uğurlandı.

“Diğer taraftan, milletin gerçek temsilcisi, kötülüklere karşı mülkiyeli bir devlet adamı olarak kanunların ruhu doğrultusunda hayatı boyunca mücadele etmişti. O azimli, kararlı ve mücadeleci adamın son nefesini vermeden önce huzur içinde gözlerini kapayıp kapamadığını bilmiyorum. Eski Anayasa Başkanı ve sonra da Cumhurbaşkanı olan zat, mülkiyeli milletvekilinin vefatı için sadece gazeteye taziye ilanı vermekle yetindi. Hayatı ‘miş gibi’ yaparak geçirmek, toplumun sanatçı özentisinin tezahürü mü, yoksa adı konulmamış bir savunma mekanizması mı, bundan emin değilim, ama, reklamların insanlarda bunu hedef aldığı bir gerçek. Genç hayat arkadaşı ise, o ‘inatçı’ adamı ebedi yolculuğa uğurladıktan sonra, hiç ara vermediği insanlara nasıl “miş gibi” yapılacağını gösterme sanatına devam etti.

“Sanki yaşamın cilvesi olarak, mülkiyeli profesörün de, ondan sadece birkaç ay sonra vefat ettiğinde, cenazesinde siyaset adamlarının duayeni olarak kabul edilen eski devlet başkanının yer alması oldukça anlamlıydı. Evet . . ülkenin eski Cumhurbaşkanı eski partisinin eski milletvekili, kendisinin vazgeçilmez danışmanı ve dostu olan o mülkiyelinin cenazesinde bulunmak için, üstelik ilerleyen yaşına rağmen, uzun bir yol kat etmişti. Değerli asistanı ise, hocasının vefatında kaleme aldığı mersiyede, onu hayatı boyunca üstün insani özellikleri, entelektüel birikimi, kibarlığı, zarafeti, sorunlar karşısındaki sakinliği ve soğukkanlılığı ile örnek alınacak bir insan, akademisyen, yönetici, siyasetçi ve aile reisi olarak tanımlamaktaydı.

Buralara nereden geldiğimizi, hatırlayan olacağını sanmıyorum. Fakat, hocamız, olaylardan ders çıkarılacak noktaları açıklamayı da gerekli görmekteydi.

“Diğer taraftan, bu hikaye kanımca, birey devlet ilişkisinin mahiyetine dair ilgi çekici ipuçlarını barındırıyor. Şeytanın avukatının kusursuzca kendisine oynadığı iblisane oyunu bürokrasi sadece seyrediyor, gözlerinde parıltıyla alkışlıyor ve ona muzaffer bir savaş kahramanına yakışır bir heykel dikiyor. Sonra, koruması gereken mağdurları ise elinin tersiyle itercesine görmemezliğe geliyor. Şüphesiz, bu hakikatin sadece görünen yüzü . . .

“Vaktiyle, bir ilahiyat okulunda görev yaparken, bir öğrencimle aramızda geçen bir diyalog, bana hep ne kadar saf, hayatın hile ve hurdalarından ne kadar habersiz olduğumuzu fısıldayan ders verici bir etkiye sahip olmuştu. Okulu bitirdikten sonra kendisine nasıl bir yol izleyeceğini sormuştum. Bana, siyasete atılacağını söylemişti. Eğitimiyle hiçbir bağlantı kuramadığımı görünce, samimiyetle açıklama yapmakta beis görmedi.

-Tamamen para kazanmak için.

Bir süre sessizlik oldu. Yaşlı dostumuzun düşünceli bir görünüşü vardı. Sanki kendi kendine konuşuyor gibiydi.

“Bendeki bir peşin hükmün iflasına sebep olan etkileyici bir olaydı bu. Yani, bana göre bir insan ne kadar yüksek bir diploma ve makama sahipse, o kadar ahlaki bir meziyete de sahip olurdu. İlk hayal kırıklığım, felsefede etik ile bilgi sahibi olmanın ayrı alanlar olduğunu öğrenmekle başladı. Hapisanelerde oldukça zeki insanların da bulunduğunu görmek ve sağduyu sahibi olmanın mutlaka yüksek bir eğitimle gerçekleşmediğini kavramak bir yanılgının iyice farkına varmayı sağladı. Suç denilen her ne ise, sadece cahillere has bir durum değildi. Nitelikli dolandırıcılıklar vardı. Kısaca, insanlar bilgili olmakla aynı zamanda ahlaklı da olmuyorlardı.

Yaşlı dostumuzun son sözleri ise, kısa ve öz, fakat kafa karıştırıcı idi.

-Vicdan, hala hayatta kalabilmiş ise, hayal kırıklığından başka bir şey değil.

Suluova, 5. 11. 2024